

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทั้งที่เป็นไปโดยธรรมชาติและ เป็นไปโดยการกระทำของมนุษย์ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อมนุษย์โดยตรงต่อสภาพแวดล้อมและสังคมโดยภาพรวม ความเปลี่ยนแปลงนั้นทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวให้กลมกลืนกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้ดำรงชีวิตอยู่ได้ และมนุษย์เองก็พยายามที่จะควบคุมทิศทางของความเปลี่ยนแปลงนั้นให้เป็นไปในทางที่จะทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลก มนุษย์จึงมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง 2 กรณี คือ 1. ปรับตนเองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น 2. ควบคุมการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

บทบาทดังกล่าวของมนุษย์จะเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจ และมีความรู้ในการเปลี่ยนแปลงนั้น มนุษย์จึงจะสามารถปรับปรุงตนตามความเปลี่ยนแปลง หรือควบคุมทิศทางของการเปลี่ยนแปลงได้ และนอกจากนี้มนุษย์ยังมีการกิจที่จะต้องพัฒนาตน อยู่ตลอดเวลา ติดต่อกันไปตลอดชีวิตไม่เพียงเพื่อให้มีชีวิตรอดหรือดำรงอยู่ในสังคมเท่านั้น แต่ยังมุ่งหวังที่จะพัฒนาตนไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ก้าวไปสู่ความสมบูรณ์ของมนุษย์ในด้านร่างกาย ปัญญา สังคม และอารมณ์ ซึ่งการปรับตนเองของมนุษย์ให้เหมาะกับการเปลี่ยนแปลงที่ดี ความสามารถในการควบคุม การเปลี่ยนแปลงที่ดี การพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์ก็ถือเป็นภารกิจที่ไม่มีวันสิ้นสุด นับตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย กลไกสำคัญสำหรับ ภารกิจคือ "การศึกษา" (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2536) โดยรัฐบาลมุ่งสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่ประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในระบบ และนอกระบบโรงเรียน ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนให้ได้รับการศึกษาที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีพื้นฐานการศึกษา มีความรู้ และทักษะอาชีพของตนเอง ได้อย่างเหมาะสม (สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, สมคิด พรหมจัญ, 2532)

ถึงกระนั้น "กลุ่มผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา" ก็ยังมีอยู่มากในสังคม กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้เล็งเห็นความสำคัญของการให้การศึกษาพื้นฐานและต่อเนื่องจึงได้กำหนดนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนฉบับที่ 7 (ปี พ.ศ. 2535-2539) ว่า "เร่งขยายโอกาสและกระจายความเป็นธรรมในการให้บริการการศึกษาพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่องที่มีคุณภาพแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนให้ทั่วถึง เพื่อเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ การดำเนินชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ" (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2536) ซึ่งในปัจจุบันตัวเลขจำนวนผู้เรียน การศึกษานอกโรงเรียนได้เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยผู้เรียนทั้งหมดจากปี พ.ศ. 2536 มีผู้เรียน 1,568,033 คน เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2537 เป็น 2,507,216 คน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538)

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ เป็นหนึ่งในกิจกรรมของการให้บริการความรู้พื้นฐานดังกล่าวข้างต้น โดยได้จัดการเรียนการสอนเป็น 3 วิธี คือ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ขร.) วิธีเรียนทางไกล (ทก.) วิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.) และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ในเวลาเดียวกันทั้ง 3 วิธี (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง, 2534) ซึ่งเป็นหลักสูตรใหม่ โดยเริ่มใช้เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2530 เป็นต้นไป (ศุภศรีแสน, 2530) โดยมีจำนวนตัวเลขผู้เรียนเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน คือ ในปี พ.ศ. 2536 มี 1,164,848 คน เพิ่มเป็น 1,927,758 คน ในปี 2537 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2538)

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ "วิธีเรียนทางไกล" เป็นการศึกษาด้วยตนเองจากสื่อการเรียนต่าง ๆ ได้แก่ แบบเรียน ชุดการเรียน เอกสารสิ่งพิมพ์ เป็นการเรียนรู้ผ่านทางประสาทดตา การฟังรายการวิทยุเป็นการเรียนรู้ได้จากการฟัง การไปพบครูประจำกลุ่ม เพื่อนร่วมกลุ่ม ทำให้มีโอกาสอภิปรายพูดคุยกันในเรื่องที่ย่านได้ฟังมาแล้ว ได้มีการคิดวิเคราะห์ทางเลือกต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม และดีที่สุดสำหรับกลุ่มและตนเอง ในการเรียนการสอนทางไกลจะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้รับการกระตุ้น จูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่เสมอ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2533) แต่เนื่องจากนักศึกษาทางไกลนั้นมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น พื้นฐานการศึกษา อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน การประกอบอาชีพ และภาวะความรับผิดชอบ การที่จะป้องกันหรือแก้ปัญหาเหล่านี้ตลอดจนช่วยให้การเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนทางไกลดำเนินไปด้วยความราบรื่น และได้ผลดีนั้น การจัดบริการแนะแนวจึงมีส่วนช่วยได้มาก เพราะการแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน เป็นกระบวนการในการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ เข้าใจสังคม สิ่งแวดล้อม สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์

ระหว่างตนเองกับสังคม สิ่งแวดล้อม กำหนดทางเลือก และตัดสินใจได้ว่า ตนเองควรจะศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพอะไร หรือจะแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตอย่างไรจึงจะเหมาะสม และประสบความสำเร็จในชีวิต (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2534)

การจัดบริการแนะแนวมีอยู่ 5 ด้านด้วยกัน คือ บริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผลเนื่องจากผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมายของการแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความหลากหลายทั้งในด้านประสบการณ์ อายุ พื้นฐานการศึกษา ความสนใจและความสามารถ การแนะแนวจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เขาเหล่านั้นตัดสินใจเลือกเรียนหรือเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้เหมาะสมกับตนเองยิ่งขึ้น โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของงานแนะแนวจึงได้บรรจุงานแนะแนวไว้ในแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนระยะที่ 6 โดยกำหนดเป็นนโยบาย และจุดเน้นในการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2532 ข้อ 3.5 ให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจัดตั้งหน่วยแนะแนวการศึกษาและอาชีพ โดยให้มีการจัดกิจกรรมการแนะแนวอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลให้ทราบเป็นระยะ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2533) และในปีงบประมาณ 2533 ก็ได้มีนโยบายและจุดเน้นในการดำเนินงานข้อ 3.3 ส่งเสริมการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ให้เร่งดำเนินการจัดตั้งให้สามารถดำเนินงานให้ครบทุกจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพแล้ว ให้ขยายรูปแบบเป็นหน่วยบริการเคลื่อนที่ให้บริการในชุมชนมากขึ้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2533)

การแนะแนวเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะมีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่า มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดเป็นหัวใจของการแนะแนว คือ การให้คำปรึกษา ซึ่งนักแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษาต้องมีคุณลักษณะที่ดี ได้รับการฝึกอบรมและมีประสบการณ์ด้านการแนะแนวโดยตรง เนื่องจากการแนะแนวเป็นวิชาชีพที่ต้องศึกษาอบรมโดยเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่แนะแนว จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการแนะแนวเคยผ่านการฝึกฝน ด้านการแนะแนว และการให้คำปรึกษาตลอดจนมีความรู้ในแขนงวิชาต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เพื่อให้เกิดความชำนาญ (วัชร ทรัพย์มี, มปป.)

แต่ที่ผ่านมามีการดำเนินงานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน (พ.ศ.2527- พ.ศ. 2534) ได้ประสบปัญหาและอุปสรรคมาก เพราะโดยความเป็นจริงแล้ว งานแนะแนวเป็นงานที่ละเอียดอ่อน (สุจิตรา จันทรวินาส, 2536) อีกทั้งจากการปรับโครงสร้างของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในแผนการศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) และในแผนการ

ศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ไม่ได้ระบุให้มีฝ่ายงานแนะแนวขึ้นโดยตรง เพราะฉะนั้น 'ครูประจำกลุ่ม' จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานการศึกษาออกโรงเรียน สายสามัญบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

บุคคลที่สำคัญในการดำเนินงานแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนนอกจากครูประจำกลุ่ม แล้วยังต้องได้รับความร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุนจากผู้บริหารและนักศึกษาทางไกลอีกด้วย โดยผู้บริหารจะเป็นตัวจักรสำคัญที่จะให้การสนับสนุนทั้งระบบบริหาร นโยบายตลอดจนขวัญและกำลังใจ การประสานงานไม่ปล่อยให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานอย่างโดดเดี่ยวเพื่อสามารถจัดระบบและสร้างประสานสัมพันธ์ได้ตั้งนี้แล้ว จะทำให้การจัดการบริการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลต่อผู้รับบริการในที่สุด (ทองอยู่ แก้วไทรชะ, มปป.) นอกจากนี้ผู้รับบริการแนะแนวก็มีส่วนสำคัญ เพราะเป็นผู้รับบริการโดยตรง ดังนั้นความคิดเห็นของบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร ตัวครูประจำกลุ่มที่ปฏิบัติงานบริการแนะแนว และนักศึกษาทางไกลจะเป็นตัวชี้ให้เห็นว่า สภาพและปัญหาการบริการแนะแนวที่ครูประจำกลุ่มปฏิบัตินั้นมีสภาพและปัญหาเป็นอย่างไร มากน้อยแค่ไหน ด้วยความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการบริการแนะแนวในการจัดการศึกษาออกโรงเรียน สายสามัญ ศึกษา วิธีเรียนทางไกล โดยศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งในภาคนี้กลุ่มเป้าหมายมีมากที่สุด รวมทั้งฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนยากจนกว่าภาคอื่น ๆ ระดับการศึกษาก็อยู่ในระดับต่ำกว่าภาคอื่น ๆ (รุ่งอรุณ ทิพชุณนพิพร และ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2532) รวมทั้งในการเรียนทางไกล นักศึกษาต้องมีเวลาพบกลุ่มร้อยละ 75 และนักศึกษาต้องการรับคำแนะนำในเรื่องการเรียนการสอน ต้องการคำปรึกษาในด้านต่าง ๆ แต่ครูประจำกลุ่มไม่มีเวลาเพียงพอ เนื่องจากภาระหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น สืบเนื่องมาจากการปรับโครงสร้างใหม่ อีกทั้งการศึกษาออกโรงเรียนในแผนการศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) และแผนการศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ไม่ได้ระบุให้มีฝ่ายแนะแนวขึ้น เพราะฉะนั้นหน้าที่นี้ครูประจำกลุ่มจึงรับผิดชอบโดยตรง ในขณะเดียวกันผู้วิจัยได้เลือกศึกษาหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญศึกษาวิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เหตุเพราะในระดับนี้จะสามารถช่วยยกระดับการศึกษาให้กับประชาชนที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้เรียนต่อ ให้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้วุฒิการศึกษาก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปสมัครงานได้ (สุจิตรา จันทรวิภาส, 2536) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าครูประจำกลุ่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนวอย่างไร ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริการแนะแนว ในการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียน สายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาระดับปัญหาของการบริการแนะแนว ในการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านการให้บริการแนะแนว 5 บริการ คือ
 - 2.1 งานบริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล
 - 2.2 งานบริการสนเทศ
 - 2.3 งานบริการให้คำปรึกษา
 - 2.4 งานบริการจัดวางตัวบุคคล
 - 2.5 งานบริการติดตามผล
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษาทางไกลเกี่ยวกับการให้บริการแนะแนวของครูประจำกลุ่ม ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมติฐานของการวิจัย

เนื่องจากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครูประจำกลุ่มเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายถึง 19 จังหวัด แบ่งเป็น 3 เขตการศึกษาโดยครูประจำกลุ่มจะต้องปฏิบัติภารกิจมาก ดังนั้นจึงอาจจะมีสภาพและปัญหาที่แตกต่างกันไป ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน ดังนี้คือ

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคลของครูประจำกลุ่มในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายสามัญศึกษาวิธีเรียนทางไกล ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา มีความแตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการสนเทศของครูประจำกลุ่ม ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายสามัญศึกษาวิธีเรียนทางไกล ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา มีความแตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการให้คำปรึกษาของครูประจำกลุ่ม ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายสามัญศึกษาวิธีเรียนทางไกล ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา มีความแตกต่างกัน

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการจัดวางตัวบุคคลของครูประจำกลุ่มในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายสามัญศึกษาวิธีเรียนทางไกล ตามการรับรู้ของผู้บริหารครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา มีความแตกต่างกัน

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการติดตามผลของครูประจำกลุ่ม ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สายสามัญศึกษาวิธีเรียนทางไกล ตามการรับรู้ของผู้บริหารครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหา การบริการแนะแนวในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1.1 ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดละ 1 คน จำนวน 19 คน

1.2 ครูประจำกลุ่ม ได้แก่ ครูประจำกลุ่มทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3,000 คน

1.3 นักศึกษาทางไกลสายสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11,000 คน

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหา การบริการแนะแนวในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการบริการแนะแนว 5 บริการ คือ

2.1 งานบริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล

2.2 งานบริการสนเทศ

2.3 งานบริการให้คำปรึกษา

2.4 งานบริการจัดวางตัวบุคคล

2.5 งานบริการติดตามผล

3. ตัวแปรที่ศึกษาแบ่งได้ดังนี้

3.1 ตัวแปรต้นที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ สถานภาพของผู้บริหาร ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษาทางไกลสายสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการบริการแนะแนว

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาตามการรับรู้ของ ตัวแปรต้น เกี่ยวกับการบริการแนะแนวในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งศึกษาเฉพาะ 5 บริการของงานแนะแนว คือ

- 3.2.1 บริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล
- 3.2.2 บริการสนเทศ
- 3.2.3 บริการให้คำปรึกษา
- 3.2.4 บริการวางตัวบุคคล
- 3.2.5 บริการติดตามผล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานอกระบบโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง การจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่เป็นการให้การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น โดยจัดสอนทางวิทยุ ส่งบทเรียนทางไปรษณีย์ และให้ผู้เรียนรวมกลุ่มเพื่อปฏิบัติกิจกรรมและพบครูประจำกลุ่ม อาจมีสื่อการเรียนอื่น ๆ ประกอบด้วย เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจะมีศักดิ์และสิทธิ์เทียบเท่ากับผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครูประจำกลุ่ม หมายถึง ผู้ดำเนินการให้เกิดกลุ่มผู้เรียนสำหรับการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกิดการอภิปรายกลุ่มเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำช่วยเหลือ แก้ปัญหาการเรียนของผู้เรียน แนะนำการลงทะเบียนและการเลือกวิชาเรียน ตรวจแบบฝึกหัด ซึ่งได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งโดยจังหวัด จากครูในโรงเรียนประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา ซึ่งมีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน ตำบล หรืออำเภอ ใกล้กับผู้เรียน แล้วแต่ความเหมาะสม

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นข้าราชการสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ทำงานในหน้าที่ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นักศึกษาทางไกล หมายถึง ผู้ที่ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ พุทธศักราช 2530 วิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2539 ภาคเรียนที่ 1 ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัญหา หมายถึง ความรู้สึกคับข้องใจ อึดอัดใจ ตลอดจนข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการบริการแนะแนว

การปฏิบัติงานบริการแนะแนว หมายถึง การดำเนินงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในงานบริการ 5 บริการที่จัดขึ้น เพื่อช่วยเหลือให้นักศึกษาได้รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสังคมสิ่งแวดล้อม สามารถกำหนดทางเลือกและตัดสินใจได้ว่าตนเองควรศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพอะไร หรือแก้ปัญหาอย่างไรจึงจะเหมาะสม อันประกอบด้วยบริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่อยู่ในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา นครพนม หนองคาย หนองบัวลำภู บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ อุตรธานี อุบลราชธานี และ อำนาจเจริญ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงสภาพทั่วไปของการบริการแนะแนว ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ได้ทราบถึงระดับปัญหาของการบริการแนะแนว ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านการให้บริการแนะแนว 5 บริการ
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกโรงเรียน ในการนำไปพิจารณาหรือประยุกต์ใช้ในการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย